

Saturs

Ievadam	7
Saruna ar taureni.....	13
Laipe mantas pavēnī.....	15
Tautas senā gudrība. Pēteris Birkerts.....	28
Par Kristīnes likteni domājot.....	33
Rīts veido dienu?.....	37
Solveigas dziesma	42
Negausība.....	46
Laipe dzīvē un mākslā. Ausma Kantāne.....	49
<i>Imants Ziedonis. Zīmes</i>	56
Seni un jauni pieraksti.....	57
Laipe ir sirds stāvoklis. Zigmunds Skujiņš.....	68
Laipe noslēpums	77
Noras Ikstenas pārliecība.....	79
<i>Nora Ikstena. Ūdens mirdzēšana</i>	82
Gadsimtos nezūdoša inde.....	83
Uzskatu salīdzināšanai. Ēriks Hānbergs	86
<i>Ēriks Hānbergs. Es tuos mazajās</i>	87
Laipe dotā.....	89
Mūža vērtību mērs. Guntis Gailītis.....	98
Ziedošanās laime. Jevgeņijs Jevtušenko	103
Mirdzošā. Akvelīna Līvmane.....	109
Laipe kalašas	115
Talants un raksturs. Mariss Jansons.....	117
Māras Svīre laipe izjūta	119
Laipe priekšnoteikums. Vladimirs Kaijaks	121

Kad sastopam Dievu.....	123
Sirds dāsnums. Boriss Teterevs.....	126
Ko teiktu Jānis Peters?	129
<i>Jānis Peters</i> . Neizaicināt likteni	131
<i>Jānis Peters</i> . Kad māti sapnī redz.....	132
Grūto jautājumu atbildes. Pēteris Kļava.....	133
Nepelnītā laime	137
Mūsdienu laimes zīmols. Toms Grēviņš	143
<i>Valdis Grēviņš</i> . Maniem dēliem	146
Sadarbība. Juris Rubenis	147
Nelaimīgā.....	149
Prāta celtais žogs un jūtas. Dagmāra Beitnere-Le Galla.....	154
Regīnas Ezeras pārlicība.....	162
Sarunu noslēgumam.....	164
Pēcvārda vietā.....	166

levadam

Aizsākot jaunu gadu, Daugavmalā mēdz notikt krāšņa ugunošana. To novērot nelielā tuvinieku pulciņā arī man reiz izdevās apstākļos, kādus vien var vēlēties, – pēdējā laikā Rīgā uzcelta nama trīspadsmitā stāva dzīvoklī – ar logu uz Vecpilsētu visā istabas sienas garumā un plašumā.

Mēs ar Zigurdu Jauno gadu sagaidīt bijām ielūgti pie manas māsas Māras mazmeitas. Aizvien vēl spilgti viņā redzu kādreizējo šķelmīgi miļo bērna veidolu, tāpēc allaž saucu par Maijiņu, kaut gan tagad šī skaistā sieviete ir ne vien triju meiteņu Lotes, Līnas un Luīzes māte, bet audzina arī apbrīnojami rāmu un pacietīgu mazo Jānīti, kurš pa-saulē skatās ar tik vērigām, gudrām un lēnprātīgām acīm, it kā apzinātos visu dzīves sarežģītību.

Glāzēs šampanieti un citus dzērienus mums piedāvāja Maijiņas nopietnais vīrs – kā vienmēr viesmīlīgi, tomēr cienījami atturīgi. Abi, strādādami banku ikdienā, mājas sadzīvē prot radīt iejūtīgi siltu atmosfēru, kurā tovakar atbrīvoti relaksējās dzimtas radu saime, ko pārstāv Māra un Maijiņas mamma Uva un viņas otra atvase Liene – ar skolas gaitas jau pirms četriem gadiem iesākušo meitiņu Martu. Kā jau teicu, viesu bariņā biju arī es ar savu dzīvesbiedru Zigurdu. Sarunas mijās ar cienastiem, un vecais gads aizvien straujāk tuvojās noslēgumam. Pierastajā dzīvoklī juzdamies kā zivtiņas ūdenī, skraidelēja un spēlējās bērni, radīdami to pilnvērtības sajūtu, kura nepieciešama vienmēr un katrai mājvietai.

Visi mēs bijām ciešām ģimenes saitēm saistīti, un varbūt tieši tas ieskāva mūs maigā drošības apziņā. Protams, arī tas, ka mūsu kopīgās dzīves pārskatāmā tagadne ir vairāk vai mazāk nokārtojusies, mierīga un tīkama, bez lieliem satricinājumiem.

Pulksteņi un televizors pieteica gadu maiņas pusnakti, tai salutēja gaisos izšautās raķetes. Mēs raudzījāmies spožajās zvaigznēs, kas atkal un atkal uzdzirkstīja aiz loga – neparedzamā krāsu saspēlē gar visu

svinīgā un pārgalvīgā priekā kūsājošo debesu pamali, tāpat kā dzeltenzaļgani virmojošās šampanieša glāzes mums rokās.

- Laimīgu Jauno gadu!... Laimīgu, raženu!... Veiksmīgu!... Laimīgu, laimīgu!...

Vēlējumi, izaucieni, skūpstī un tuvinieku roku saskarsme... Viegls reibums un aizmiršanās brīžu dārgais guvums... Burzguļojošā dzēriena malks un raķešu devīgie pušķi aiz loga... Tikai prieks un cerības. Bažas, rūpes un neziņa par nākotni svētkos no apziņas tika izslēgtas. Nesteidzīgu sarunu drumsklas un pietiekami klusuma mirklī, kad katram iegrimt savas būtnes dziļumos, lai satiktos ar to, ko izjūt par vissvarīgāko, vistuvāko sirdij. Jā, ikvienam savs, bet tas nebūtu iespējams bez mums kopīgā – bez mūsu Latvijas brīvības un neatkarības, ko tik bieži pieminējām ar valsts simtgades pasākumiem saistītajos aizgājušajos gados. Lai cik tas skanētu pašsaprotami un pierasti, tas ierakstīts katra visintīmākajā dienasgrāmatā – ja ne tiešā tekstā, tad neatņemami starp vārdiem.

Diezin kāpēc man tajā gadu mijā kā galvenā ieskanējās apziņā tovakar bieži piesauktā laime... Vai laime sastāv no šiem īsajiem, dzirkstošajiem mirklīem, kad tie savērti uz viegli trūkstošas, smalkas likteņa smilgas? Vai laimei saknes, tāpat kā brīnišķu ziedu aizmetņiem, nav jāmeklē dziļi ikdienas zemē, jo tikai sakņu spēks ietekmē gan cilvēka mūžu tā garumā, gan tagadnes notikumus?

Iedomāsimies – ja gadītos kā pasakā un atnāktu Laimes māte ar jautājumu: „Ko tu gribi, lai tev dodu?” Vai mēs nešaubīdamies zinātu to nosaukt – izsapņoto, cerēto, gaidīto?... Vispārliciecināšākā, šķiet, būtu atbilde isākam laika sprīdī, jo iztēlotā laime mūža garumā mainās – pat pilnīgi pretēji, tāpēc ka neparedzēti un radikāli var mainīties apstākļi, kā ar negaidīti uzbrukušo Covid-19 pandēmiju. Nevar noliegt, ka līdz ar apstākļiem maināmie arī mēs paši.

Dīvaini, ka netveramā, trauslā laime nosaka cilvēka citus centienus. „Daudz laimes!” vecāki mēdz vēlēt mums kopš visagrās bērnības, tā pieradinādami meklēt un paturēt šo sajūtu, kad mēs pat lāgā vēl neapjaušam, ko tā īsti nozīmē – māmiņas atgriešanos no darba, tēva ierīkoto šūpuļu atvēzienus, sarkanu zemeņu lauciņu piesaulē vai dāvanā saņemtu jaunu lelli un spēļu puzli. Arī vēlākajos gados šis vēlējums, balsī izteikts, pavada mūs, kādreiz arī brīnumaini pašu

izjūsts, un gadsimtiem ilgi cilvēki min laimes mīklu, bet aiziet no pasaules, visbiežāk atstājot to neatminētu.

...Uz mājām no gadu mijas ciemošanās mūs un Māru aizveda Uva. Viņa bija atļāvusies iedzert tikvien reibinošu malku, lai vadītu mašīnu droši un nevajadzētu baidīties no pārbaudītājiem. Pēc nesen skatītajām fantastiskajām uguņu spēlēm vajadzēja atgriezties ziemas pelēki dzestrajās ielās, un šajos skaudri iezīmētajos kontrastos vēl aizvien mani urdījās pārdomas – ko īsti var dēvēt par laimi? Kāda gan tā izskatās? Ne vien tas uzliesmojums vai uzbangojums, ko rada iemīlēšanās, kāds apbalvojums vai necerēts, ilgi gaidīts panākums, bet pastāvīga, noturīga sajūta, ko varētu dēvēt par mūža laimi?...

Nezinu, kāds vērtējums būtu tagad, taču kādreiz lasīju un sev zināšanai izrakstīju, ka vislaimīgāko cilvēku zeme pasaulē esot Šveice, bet Latvija – tikai astoņdesmit devītajā vietā. Toties mazajā Āfrikas kalnu valstiņā Butānā nodibināta pat Nacionālā laimes komiteja!

Vai laimi iespējams izmērīt? Diezin vai... Tomēr esot aptaujāts un izpētīts, kas nosaka latvieša laimes kodu. Izrādās, tajā noteikti ietilpst intelektuāls darbs un – tikpat svarīgi – saskaņīga ģimene ar trim bērniem. Protams, arī pienācīgs dzīvoklis un vēl – bankā vajadzētu glabāties vismaz tūkstošim eiro, jo tas dod brīvības un drošības sajūtu, kas nepieciešama sirdsmieram un ilgstoši labam garastāvoklim.

Jā, nav mazas prasības, tomēr piepildāmas. Taču – vai daudzos šajos gadījumos nerimstošs un nenoklusināms tik un tā nedzīvo dvēseles sauciens pēc laimes, kuras nepietiek?

Atceros Mirdzas Ķempes klasisko un agrāk populāro dzejoli par šo tēmu. Gribu to atgādināt arī šodienas lasītājiem.